

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือ ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำนวน 7 แห่งคือ ตำบลบางใหญ่ ตำบลเชิง น้ำจืด น้ำจืดน้อย มะมุ ปากจั่นและตำบล จปร. จำนวนทั้งสิ้น 883 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)ตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างแบ่งตำบลในเขตอำเภอกระบุรีจำนวน 7 แห่ง
2. คำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้โดยใช้สูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน

(Yamane, 1970 : 580-581 อ้างถึงในวรพจน์ พรหมสัจยพรด, 2546 : 12) ตามสูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{883}{1 + 883 \times (0.05)^2}$$

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 275 คน

3. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง โดยคิดคำนวณตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็นรายตำบล จับผลารายสถานีอนามัย แล้วนำรายชื่อของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในแต่ละแห่งมาจับผลารายชื่อแบบไม่แทนที่ให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวน 275 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวน อสม. (คน)	สัดส่วน	รวม
บางใหญ่	53	16.52	16
ลำเลียง	138	43.03	43
น้ำจืด	105	32.74	33
น้ำจืดน้อย	61	19.02	19
มะมุ	122	38.04	38
ปากจั่น	180	56.13	56
จ.ป.ร.	224	69.84	70
รวม	883	275.32	275

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแบ่งเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล) ของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ทางสังคมด้านสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอ กระบุรี จังหวัดระนอง ซึ่งเป็นการวัดความรู้สึกว่ามีความคิดเห็นต่อสถานการณ์ทางสังคมด้านสุขภาพของตนเอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของ Likert scale (Likert อ้างถึงในสุกญา บุญนรากร, 2551 : 43) มีจำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1. สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทางสังคม	จำนวน 5 ข้อ
2. ทิศทางการสาธารณสุขมูลฐาน	จำนวน 5 ข้อ
3. นโยบายเป้าหมายการพัฒนา	จำนวน 5 ข้อ

การให้คะแนนมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 จิตลักษณะที่เกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง มีจำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ในการดูแลสุขภาพ
2. ด้านความเชื่ออำนาจในคนด้านสุขภาพ
3. ด้านทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ

ลักษณะแบบสอบถามแต่ละด้าน มีดังนี้

1. **ด้านความรู้ในการดูแลสุขภาพ** ซึ่งเป็นการวัดทางสติปัญญาความรู้ในการดูแลสุขภาพ

ตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีลักษณะการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้คะแนนเป็น 2 ระดับ คือ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ตอบใช่ ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ ได้ 0 คะแนน ทั้งหมด 12 ข้อ (ล้วน สายยศ และคณะ, 2539 : 319)

ตัวเลือก	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
ใช่	1 คะแนน	0 คะแนน
ไม่ใช่	0 คะแนน	1 คะแนน

จากคะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้แปลความหมายคะแนนระดับความรู้ แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ, 2544)

มีความรู้ระดับต่ำ หมายถึง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 ลงมา

มีความรู้ระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 60-79.9

มีความรู้ระดับสูง หมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

2. ด้านความเชื่ออำนาจในตนด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นการวัดความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีลักษณะการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยให้คะแนนเป็น 2 ระดับ คือ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ตอบใช่ ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ ได้ 0 คะแนน ทั้งหมด 12 ข้อ (ลิวัน สายยศ และคณะ, 2539 : 319)

ตัวเลือก	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
ใช่	1 คะแนน	0 คะแนน
ไม่ใช่	0 คะแนน	1 คะแนน

จากคะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้แปลความหมายคะแนนระดับความเชื่อ แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ, 2544)

มีความเชื่อระดับต่ำ หมายถึง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 ลงมา

มีความเชื่อระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 60-79.9

มีความเชื่อระดับสูง หมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

3. ด้านทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ซึ่งเป็นการวัดความรู้สึกรู้สึกความเชื่อและการประเมินผลต่อการดูแลสุขภาพ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของ Likert scale (อ้างถึงในสกุณา บุญนรากร, 2551 : 43) มีจำนวน 12 ข้อ

การให้คะแนนมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีทัศนคติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีทัศนคติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีทัศนคติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีทัศนคติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีทัศนคติในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ซึ่งเป็นการวัดการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพ ในชีวิตประจำวันลักษณะของคำถาม จะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert มีจำนวน 3 ด้าน จำนวน 15 ข้อ ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านโภชนาการ จำนวน 5 ข้อ
2. พฤติกรรมด้านการออกกำลังกาย จำนวน 4 ข้อ
3. พฤติกรรมด้านการป้องกันโรคติดต่อ จำนวน 6 ข้อ

การให้คะแนนมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง

1.2 กำหนดประเด็นต่างๆ ที่ต้องการทราบ ให้ครอบคลุมในแต่ละด้านหรือแต่ละตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม

1.3 สร้างแบบสอบถาม เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ และความถูกต้องของภาษาอีกชั้นหนึ่ง

1.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขไปทดลองใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นแบบสอบถามจริงต่อไป

การทดสอบเครื่องมือ

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้ประมวลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ได้มีการทดสอบเครื่องมือของแบบสอบถามด้วยวิธีการ

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) มีขั้นตอนดังนี้ นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน มาเป็นผู้วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ดังนี้

1.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย

1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมสุขภาพ

1.3 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการสาธารณสุขมูลฐาน

หลังจากผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านแล้วผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนที่จะนำเครื่องมือไปตรวจสอบหาความเที่ยง IOC เท่ากับ 1.00

2. การทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำเอาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ อสม.ในเขตพื้นที่อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.726

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีถึงสาธารณสุขอำเภอกระบุรี และผู้อำนวยการ โรงพยาบาลกระบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากผู้วิจัยเพื่อชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปยังสาธารณสุขอำเภอกระบุรีและผู้อำนวยการ โรงพยาบาลกระบุรี

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยกำหนดรูปแบบสอบถามคืนภายใน 1 สัปดาห์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีเอกสิทธิ์ในการให้ข้อมูลและได้รับการพิทักษ์สิทธิไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล ถ้าไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนดจะติดตามใหม่อีกภายใน 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยไปติดตามเก็บเพิ่มเติมด้วยตนเอง ผู้วิจัยใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2554 ถึง 31 สิงหาคม 2554

4. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด

5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ นำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม พร้อมทั้งให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัส นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ
2. ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมด้านสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ข้อมูลจิตลักษณะด้านสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ด้านความรู้ในการดูแลสุขภาพ ด้านความเชื่ออำนาจในตนด้านสุขภาพ และด้านทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ใช้ค่าร้อยละ และใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และด้านทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
4. ข้อมูลพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
5. การทดสอบสมมติฐานสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ์, 2544)